

Miejsce  
na naklejkę  
z kodem szkoły

dysleksja

☐

# PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

**POZIOM ROZSZERZONY**

**Czas pracy 150 minut**

**LISTOPAD  
ROK 2006**

## Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 35) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem / atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków) oraz linijki.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

***Życzymy powodzenia!***

Za rozwiązanie  
wszystkich zadań  
można otrzymać  
łącznie  
**60 punktów**

**Wypełnia zdający przed  
rozpoczęciem pracy**

|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

**PESEL ZDAJĄCEGO**

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  |  |  |
|--|--|--|--|

**KOD  
ZDAJĄCEGO**

**Zadania 1 – 10 wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Góry Stołowe”.**

**Zadanie 1. (1 pkt)**

Korzystając wyłącznie z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że Karlów ma dogodne położenie dla zaspokajania potrzeb ruchu turystycznego.

1. ....  
.....
2. ....  
.....

**Zadanie 2. (1 pkt)**

Korzystając z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że na stokach Szczelińca Wielkiego występują przyrodnicze bariery dla budowy wyciągów narciarskich.

1. ....  
.....
2. ....  
.....

**Zadanie 3. (2 pkt)**

Oblicz temperaturę powietrza na szczycie Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m.) w czasie, gdy w Kudowie Zdroju (350 m n.p.m.) wynosiła ona  $+10^{\circ}\text{C}$ . Przyjmij, że gradient wilgotnoadiabatyyczny wynosi  $0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$ . Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Temperatura na szczycie Szczelińca Wielkiego : .....  $^{\circ}\text{C}$

**Zadanie 4. (2 pkt)**

Wybierz dwa z podanych poniżej rodzajów turystyki, dla rozwoju których obszar przedstawiony na mapie posiada najdogodniejsze warunki. Uzasadnij swój wybór, podając po jednym argumencie.

Rodzaje turystyki: piesza, biznesowa, rowerowa, wodna, zdrowotna, kwalifikowana, pielgrzymkowa.

Rodzaj turystyki: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Rodzaj turystyki: .....

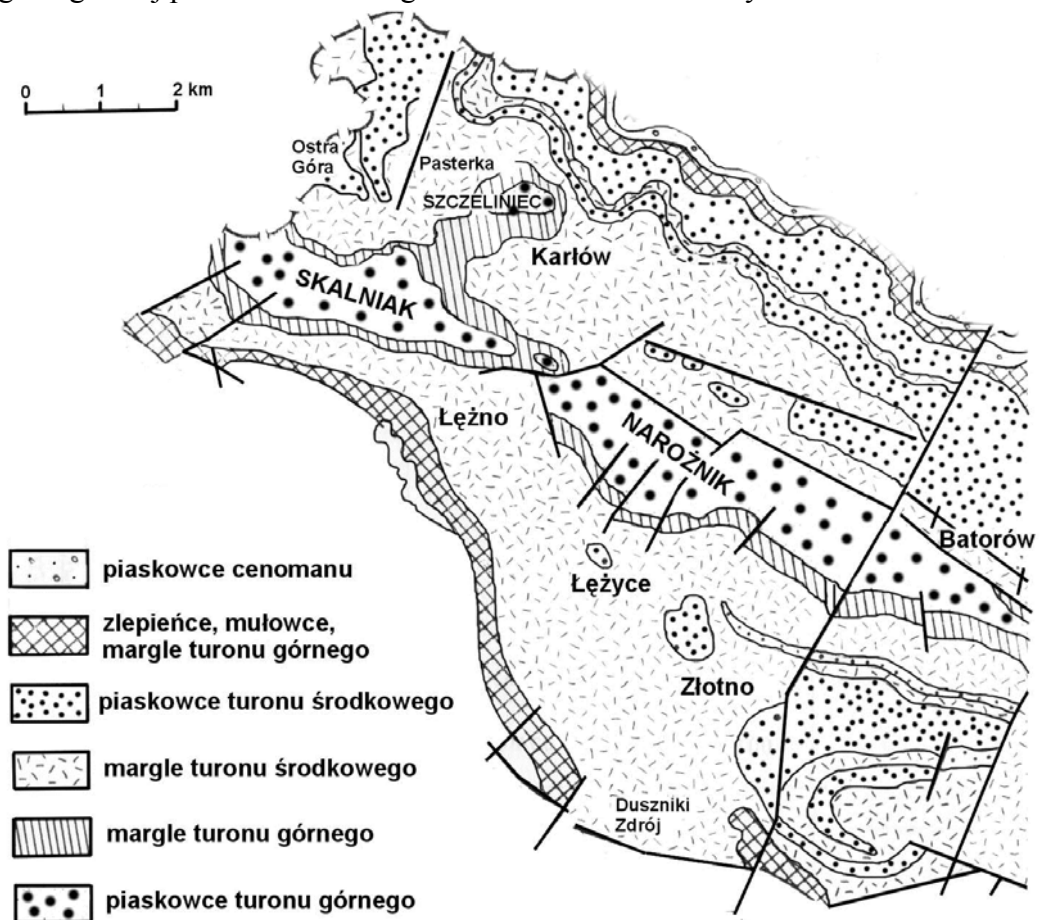
Uzasadnienie: .....

.....

.....

### Zadanie 5. (1 pkt)

Na mapie geologicznej przedstawiono fragment obszaru Gór Stołowych.



Cenoman - najstarsze piętro epoki górnej kredy w erze mezozoicznej  
Turon – piętro (po cenomanie) epoki górnej kredy w erze mezozoicznej

**Podkreśl nazwę skały, z której zbudowane są szczytowe partie najwyższej położonego n.p.m. obszaru przedstawionego na mapie turystycznej.**

- A. margiel
- B. mułowiec
- C. piaskowiec
- D. zlepieniec

**Zadanie 6. (1 pkt)**

Uszereguj wymienione w legendzie mapy geologicznej z zadania 5. skały osadowe okruchowe w kolejności, uwzględniającej wielkość budujących je ziaren. Zaczynij od skały zbudowanej z ziaren o najmniejszej średnicy.

1. .... 2. .... 3. ....

**Zadanie 7. (1 pkt)**

Obszar przedstawiony na mapie turystycznej należy do zlewisk dwóch mórz. Podaj nazwy tych mórz.

1. ....

2. ....

**Zadanie 8. (2 pkt)**

Powierzchnia rezerwatu „Wielkie Torfowisko Batorowskie” wynosi na załączonej mapie turystycznej  $1,6 \text{ cm}^2$ .

**Oblicz powierzchnię tego rezerwatu w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia. Wynik podaj w  $\text{km}^2$ .**

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia rezerwatu: .....

**Zadanie 9. (2 pkt)**

Wielkie Torfowisko Batorowskie to stale podmokły teren z roślinnością bagienną i bagienno-łąkową. Powstawaniu takiego obszaru sprzyja między innymi wilgotny klimat.

**Podaj dwa inne warunki – związane z rzeźbą i budową geologiczną obszaru – niezbędne do powstania torfowiska w górach.**

1. ....

.....

2. ....

.....

**Zadanie 10. (1 pkt)**

Podkreśl dwie kartograficzne metody prezentacji zjawisk, które zastosowano na załączonej mapie turystycznej.

- A. Izarytmiczna
- B. Kartodiagramu
- C. Kartogramu
- D. Sygnaturowa

**Zadanie 11. (2 pkt)**

Przyporządkuj daty do odpowiadających im określeń długości dnia.

Daty: 21 marca, 23 lipca, 23 września, 19 stycznia.

- a) W Nowym Jorku i Londynie dzień jest równy nocy ..... i .....
- b) W Gdańsku dzień jest dłuższy niż w Atenach .....
- c) W Warszawie dzień jest krótszy niż w Kairze .....

**Zadanie 12. (2 pkt)**

Do określania wieku względnego skał wykorzystuje się metodę skamieniałości przewodnich. Typową cechą skamieniałości przewodnich jest ich powszechne występowanie w dużych ilościach na rozległych obszarach kuli ziemskiej.

- a) Podaj inną typową cechę skamieniałości przewodnich, odróżniającą je od innych skamieniałości.

.....  
.....

- b) Podkreśl rodzaj skał, w których występują skamieniałości.

Skały: magmowe, metamorficzne, osadowe.

**Zadanie 13. (1 pkt)**

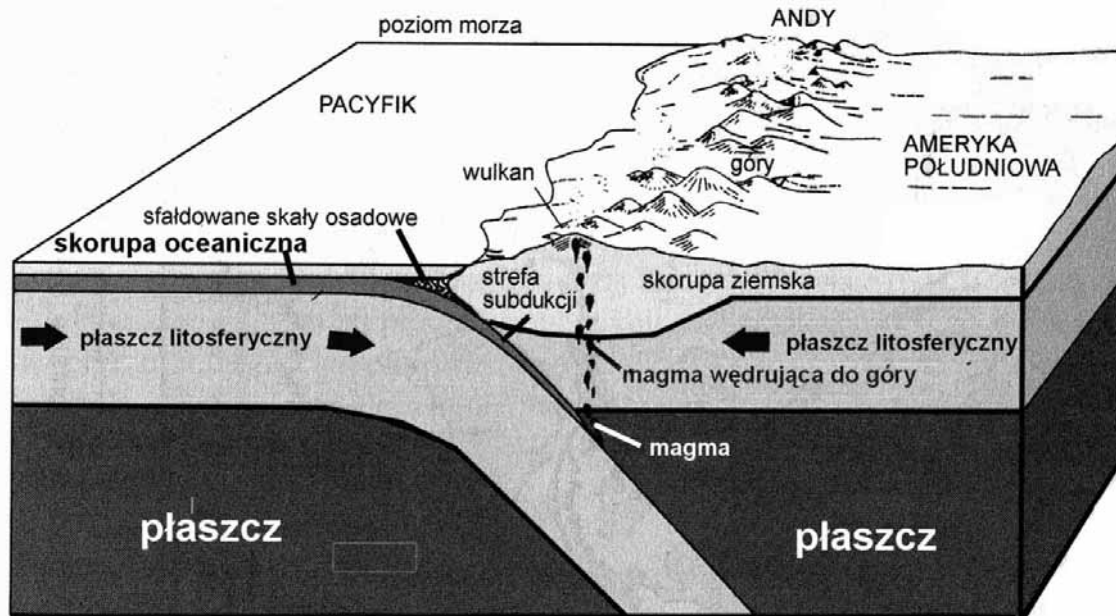
Uporządkuj następujące wydarzenia w dziejach Ziemi od najstarszego do najmłodszego, wpisując w odpowiednie miejsca odpowiadające im litery.

- A) Wyginięcie dinozaurów
- B) Powstanie M. Bałtyckiego
- C) Pojawienie się życia na Ziemi
- D) Powstanie pokładów węgla kamiennego w Polsce

|                          |  |  |                          |
|--------------------------|--|--|--------------------------|
|                          |  |  |                          |
| wydarzenie<br>najstarsze |  |  | wydarzenie<br>najmłodsze |

**Zadanie 14. (2 pkt)**

Na rysunku przedstawiono sytuację tektoniczną występującą na granicy płyt litosfery.



Podaj dwa przykłady zjawisk lub procesów geologicznych, występujących na granicy płyt litosfery na obszarze przedstawionym na rysunku. Wyjaśnij genezę jednego z nich.

Nazwy zjawisk/procesów geologicznych:

1. ....
2. ....

Nazwa omawianego zjawiska/procesu geologicznego: .....

Geneza podanego zjawiska/procesu geologicznego: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 15. (2 pkt)**

Na mapie przedstawiono zasięgi plejstocénskich zlodowaceń w Polsce.



Korzystając z mapy:

a) podaj nazwy zlodowacenia, które

- jako pierwsze przekształcało rzeźbę obszaru oznaczonego na rysunku literą A,

- jako ostatnie przekształcało rzeźbę obszaru oznaczonego na rysunku literą A.

b) podkreśl nazwę krainy geograficznej, której obszar w plejstocenie nie znajdował się pod lądolodem.

- A. Bieszczady
- B. Pojezierze Suwalskie
- C. Przedgórze Sudeckie
- D. Wyżyna Krakowsko-Częstochowska

**Zadanie 16. (1 pkt)**

Wymień dwa przykłady form terenu, które powstały na obszarze Polski w wyniku działalności wód fluwioglacjalnych.

1. ....

2. ....

**Zadanie 17. (2 pkt)**

Wymień dwie konsekwencje (przyrodnicze lub gospodarcze) zlodowaceń plejstocęńskich dla życia i działalności człowieka w Polsce.

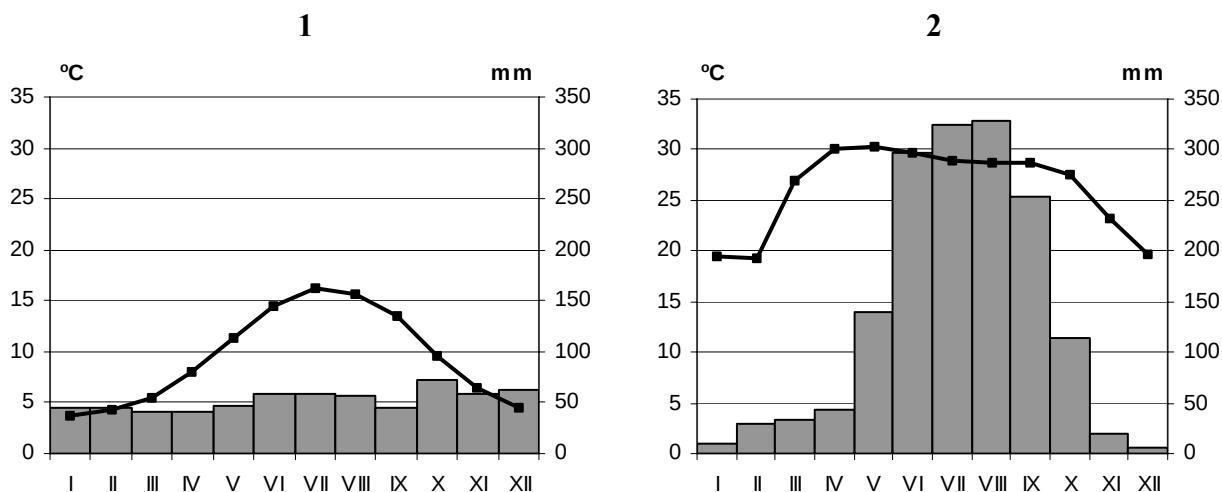
1. ....
2. ....

**Zadanie 18. (2 pkt)**

Na podstawie analizy klimatogramów uzupełnij tabelę określeniami wybranymi z poniższych.

Typ klimatu: zwrotnikowy monsunowy, równikowy wilgotny, śródziemnomorski, umiarkowany morski.

Przykładowy obszar występowania: Irlandia, Nizina Amazonki, Półwysep Indyjski, Sycylia.



| Nr klimatogramu | Typ klimatu | Przykładowy obszar występowania |
|-----------------|-------------|---------------------------------|
| 1               |             |                                 |
| 2               |             |                                 |

**Zadanie 19. (3 pkt)**

Jednym z globalnych współczesnych problemów jest wzrost naturalnego efektu cieplarnianego i związane z tym ocieplanie się klimatu.

Podaj trzy sposoby zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

1. ....



2. ....
- .....
- .....
3. ....
- .....
- .....

**Zadanie 20. (2 pkt)**

- a) Pogrupuj podane poniżej jeziora według stopnia zasolenia. Wpisz ich nazwy w odpowiednie miejsca tabeli.

Jeziora: J. Aralskie, M. Martwe, J. Ontario, J. Wiktorii.

| Jeziora słodkie | Jeziora słone |
|-----------------|---------------|
|                 |               |

- b) Pogrupuj podane poniżej jeziora według genezy. Wpisz ich nazwy w odpowiednie miejsca tabeli.

Jeziora: J. Bajkał, J. Niasa, J. Gopło, J. Śniardwy, J. Tanganika.

| Jeziora polodowcowe | Jeziora tektoniczne |
|---------------------|---------------------|
|                     |                     |

**Zadanie 21. (2 pkt)**

- Rozpoznaj na podstawie opisu duże kompleksy leśne w Polsce, wybierając z podanych poniżej. Wpisz ich nazwy do tabeli.

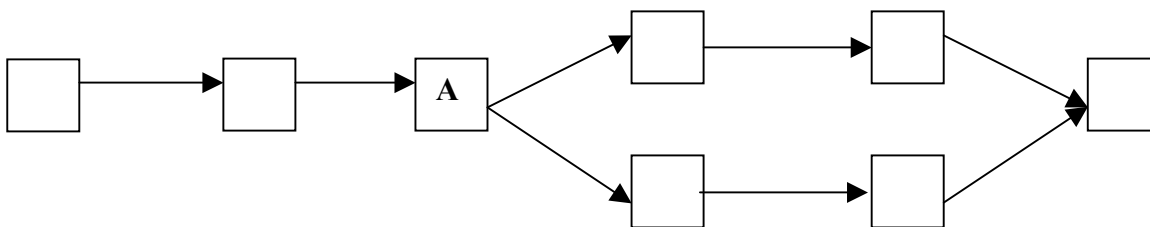
Kompleksy leśne: Bory Dolnośląskie, Bory Tucholskie, Puszcza Niepołomska, Puszcza Piska, Puszcza Kampinoska, Puszcza Białowieska.

| Lp. | Opis                                                                                                                            | Kompleks leśny |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1.  | Największy na Niżu Środkowoeuropejskim kompleks leśny z naturalnym drzewostanem, częściowo chroniony jako park narodowy.        |                |
| 2.  | Kompleks leśny w dorzeczu Brdy i Wdy, porastający głównie obszary sandrowe.                                                     |                |
| 3.  | Kompleks leśny w Kotlinie Warszawskiej o swoistej rzeźbie terenu (zespoły wydm oraz bagna i torfowiska w zagłębieniach terenu). |                |
| 4.  | Kompleks leśny w widłach Wisły i Raby z ośrodkiem hodowli żubrów.                                                               |                |

**Zadanie 22. (2 pkt)**

Przedstaw w formie modelu przyczynowo-skutkowego zmiany w środowisku geograficznym regionu Jeziora Aralskiego, wpisując do schematu właściwe oznaczenia literowe.

- A) Zmniejszenie zasilania jeziora w wodę
- B) Wzrost zachorowań ludzi i ich zgonów
- C) Zmniejszenie powierzchni jeziora i odsłonięcie dna
- D) Kumulacja zanieczyszczeń w organizmach ryb
- E) Zwiększony pobór wody z Syr-darii i Amu-darii na potrzeby rolnictwa
- F) Zwiększenie zasolenia i zanieczyszczenia wody w jeziorze
- G) Zmniejszenie przepływu wody w Syr-darii i Amu-darii
- H) Wywiewanie i przenoszenie przez wiatr zanieczyszczonych pyłów

**Zadanie 23. (2 pkt)**

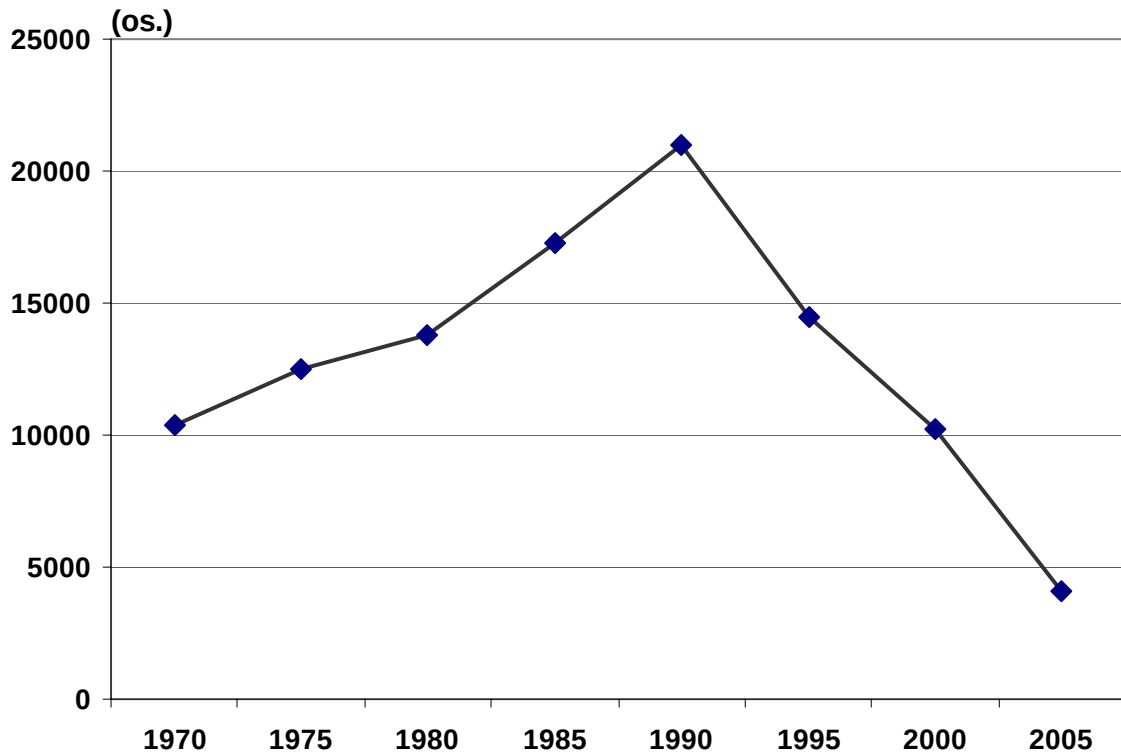
Oblicz wskaźnik feminizacji w Polsce w 2003 r. wiedząc, że ogółem mieszkało w naszym kraju 38 195 tys. osób, w tym 18 493 tys. mężczyzn. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Wynik: .....

**Zadanie 24. (1 pkt)**

Na wykresie przedstawiono wartości przyrostu rzeczywistego na pewnym terytorium w okresie 1970-2005.



Na podstawie analizy wykresu podkreśl poprawną odpowiedź.

Aby tendencja zmiany przyrostu rzeczywistego z okresu 1990 - 2005 uległa odwróceniu, powinny nastąpić

- A. wzrost liczby urodzeń i wzrost liczby imigrantów.
- B. spadek liczby urodzeń i spadek liczby imigrantów.
- C. spadek liczby urodzeń i wzrost liczby emigrantów.
- D. wzrost liczby zgonów i wzrost liczby emigrantów.

**Zadanie 25. (2 pkt)**

Każdemu z podanych państw przyporządkuj po jednym, dominującym w nim, wyznaniu religijnym, wybranym spośród poniższych.

Wyznania religijne: islam, katolicyzm, prawosławie, protestantyzm.

- A. Brazylia .....
- B. Rosja .....
- C. Szwecja .....
- D. Egipt .....
- E. Filipiny .....

**Zadanie 26. (2 pkt)**

W tabeli przedstawiono strukturę gospodarstw rolnych wybranych państw Unii Europejskiej w 2002 r.

| Kraj      | Liczba gospodarstw rolnych (w tys.) | % gospodarstw prowadzonych przez osoby poniżej 55 roku życia | Kraj          | Liczba gospodarstw rolnych (w tys.) | % gospodarstw prowadzonych przez osoby poniżej 55 roku życia |
|-----------|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------|---------------|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| Austria   | 194,9                               | 29,0                                                         | Irlandia      | 141,3                               | 39,4                                                         |
| Belgia    | 59,3                                | 41,2                                                         | Luksemburg    | 2,8                                 | 28,4                                                         |
| Dania     | 57,3                                | 42,5                                                         | Niemcy        | 440,1                               | 28,4                                                         |
| Finlandia | 75,7                                | 25,4                                                         | <b>Polska</b> | <b>2933,0</b>                       | <b>39,2</b>                                                  |
| Francja   | 538,0                               | 37,7                                                         | Portugalia    | 409,3                               | 64,9                                                         |
| Grecja    | 813,5                               | 55,7                                                         | Szwecja       | 75,9                                | 45,6                                                         |
| Hiszpania | 1236,0                              | 53,1                                                         | Wielka Bryt.  | 205,6                               | 51,6                                                         |
| Włochy    | 95,1                                | 46,2                                                         | Włochy        | 2136,0                              | 62,2                                                         |

a) Na podstawie danych w tabeli i własnej wiedzy podaj dwa argumenty wskazujące słabe strony polskiego rolnictwa w okresie kandydowania do Unii Europejskiej.

Słabe strony:

1. ....
- .....
- .....
- .....
2. ....
- .....
- .....
- .....

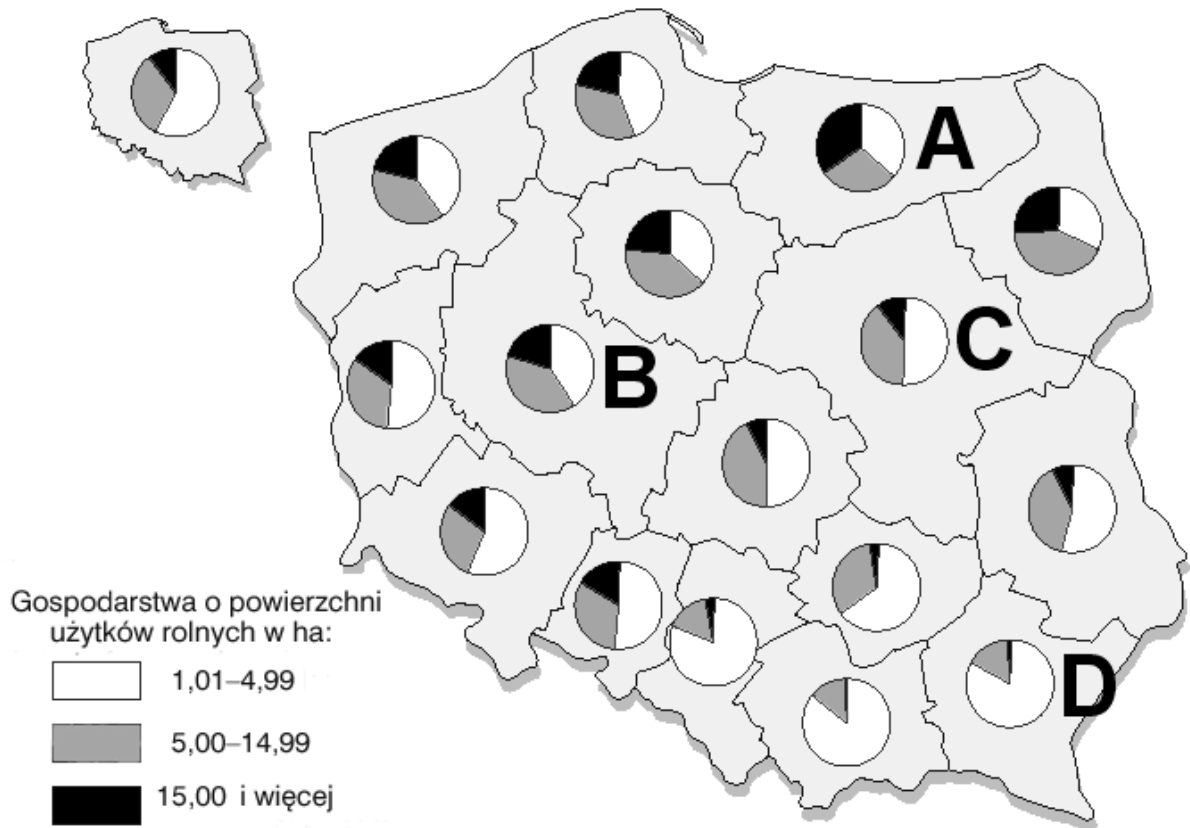
b) Na podstawie własnej wiedzy podaj dwa argumenty wskazujące na mocne strony polskiego rolnictwa w okresie kandydowania do Unii Europejskiej.

Mocne strony:

1. ....
- .....
- .....
- .....
2. ....
- .....
- .....
- .....

**Zadanie 27. (2 pkt)**

Na mapie przedstawiono strukturę wielkości gospodarstw rolnych w Polsce według województw w 2004 r. Literami A, B, C, D oznaczono cztery wybrane województwa.



- a) Zapisz literę, którą oznaczono województwo posiadające najmniej korzystną dla rozwoju rolnictwa strukturę wielkości gospodarstw rolnych.

.....

- b) Zapisz wniosek dotyczący przestrzennego zróżnicowania w Polsce udziału gospodarstw o najmniejszej powierzchni w strukturze wielkości gospodarstw rolnych.

.....  
.....  
.....  
.....

**Zadanie 28. (1 pkt)**

W poniższej tabeli przedstawiono dane o obrotach handlu zagranicznego Niemiec, Francji i Luksemburga w 2001 r. (w %).

| Państwo    | Główni partnerzy handlowi |      |                   |      |
|------------|---------------------------|------|-------------------|------|
|            | Import                    | %    | Eksport           | %    |
| Niemcy     | Francja                   | 9,4  | Francja           | 11,1 |
|            | Holandia                  | 8,4  | Stany Zjednoczone | 10,6 |
|            | Stany Zjednoczone         | 8,3  | Wielka Brytania   | 8,4  |
| Francja    | Niemcy                    | 16,7 | Niemcy            | 14,7 |
|            | Włochy                    | 9,1  | Wielka Brytania   | 9,8  |
|            | Stany Zjednoczone         | 8,9  | Hiszpania         | 9,6  |
| Luksemburg | Belgia                    | 34,9 | Niemcy            | 24,4 |
|            | Niemcy                    | 25,3 | Francja           | 20,0 |
|            | Francja                   | 13,0 | Belgia            | 12,9 |

Sformułuj prawidłowość, dotyczącą struktury geograficznej obrotów handlu zagranicznego Niemiec, Francji i Luksemburga.

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 29. (3 pkt)**

Podaj zasadniczą zmianę, jaka zaszła w kierunkach geograficznych handlu zagranicznego Polski po 1990 r. oraz podaj dwie przyczyny tej zmiany.

Zmiana: .....

.....

.....

Przyczyny:

1. ....

.....

.....

2. ....

.....

.....

### Zadanie 30. (2 pkt)

W poniższym tekście źródłowym przedstawiono informacje o Leeds, mieście położonym w Wielkiej Brytanii.

„Kiedyś nudna stolica przemysłowa północnej Anglii, dziś modne i dynamicznie rozwijające się miasto. Pierwsza wzmianka o Leeds sięga VIII wieku n.e. W XIX wieku stało się ważnym ośrodkiem produkcyjno-handlowym i centrum edukacyjnym. W 1904 r. powstał Uniwersytet Leeds, dziś jeden z najlepszych w Anglii, i Politechnika. W 1819 r. wybudowano kanał łączący Leeds z portem w Liverpoolu. Dzięki dogodnemu położeniu Leeds stało się stolicą przemysłu ciężkiego i lekkiego. W czasie wojny zbiedniało i podupadło, ale potem przeszło kolejną transformację – slumsy zastąpiono nowoczesnymi dzielnicami. To najbardziej ekologiczne miasto w Wielkiej Brytanii. Manufaktury, fabryki i stare warsztaty przerobiono na restauracje, kluby, biura i banki.

Ponury krajobraz szeregowych domków znany z filmów o bezrobociu i górniczych strajkach odchodzi w przeszłość, a Londynowi rośnie poważna konkurencja. Być może w przyszłości na pytanie : „Gdzie jest Londyn?”, będziemy odpowiadać: „Na południe od Leeds”.

Po londyńskiej Oxford Street tu jest największe centrum handlowe Wielkiej Brytanii. Około 1000 sklepów, 250 barów i restauracji mieści na 4 km<sup>2</sup> pasaży handlowego. W starej fabryce jest sławny klub jazzowy Wardrobe...”

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy:

a) **podkreśl nazwę procesu dotyczącego gospodarki, który wystąpił w II połowie XX w. w Leeds**

- A. Industrializacja
- B. Restrukturyzacja
- C. Globalizacja
- D. Decentralizacja

b) **wymień dwa zjawiska w Leeds, charakterystyczne dla tego procesu.**

1. ....  
.....
2. ....  
.....

### Zadanie 31. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego w zadaniu 30. i własnej wiedzy uzasadnij, podając dwa argumenty, że przemiany gospodarcze w Leeds miały lub mają dla jego mieszkańców zarówno pozytywny, jak i negatywny charakter.

Pozytywny charakter: .....  
.....  
.....

Negatywny charakter: .....  
.....  
.....

**Zadanie 32. (1 pkt)**

Zmiany strukturalne w przemyśle, zapoczątkowane na przełomie lat 70. i 80. XX w., określa się mianem współczesnej rewolucji przemysłowej.

**Podkreśl jej trzy charakterystyczne cechy.**

- A. Znaczący wzrost roli przemysłów wysokiej techniki, zwłaszcza przemysłu elektronicznego.
- B. Znaczący wzrost roli przemysłu wydobywczego.
- C. Telekomunikacja jako istotny sektor produkcji przemysłowej i równocześnie sektor usług (telefonia komórkowa, Internet).
- D. Mniejsze zużycie energii i surowców na jednostkę produkcji.
- E. Większe zużycie energii i surowców na jednostkę produkcji.

**Zadanie 33. (2 pkt)**

**Wpisz do tabeli nazwy państw graniczących z Polską, wchodzących w skład danego euroregionu.**

| Euroregion | Państwa – sąsiedzi Polski - wchodzące w skład euroregionu |    |
|------------|-----------------------------------------------------------|----|
| Nysa       | 1.                                                        | 2. |
| Niemen     | 1.                                                        | 2. |
| Karpaty    | 1.                                                        | 2. |

**Zadanie 34. (1 pkt)**

**Podaj nazwę kontynentu, na którym powstało największe ognisko dla każdej z wymienionych chorób.**

AIDS - .....

SARS - .....

**Zadanie 35. (2 pkt)**

**Podaj trzy przyczyny szybkiego rozprzestrzeniania się współczesnych chorób zakaźnych.**

1. ....

.....

2. ....

.....

3. ....

.....



## **BRUDNOPIS**